

Hämeen Liikunta ja Urheilu

**TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA
VUODELLE 2010**

Sisällysluettelo

1. YLEISTÄ	3
1.1 Toiminnan arvot ja päämäärät	3
1.2 Sisällölliset tavoitteet	3
1.3 Valitut painopistealueet v. 2010	4
2. LASTEN JA NUORTEN LIIKUNTA	5
3. AIKUIS- JA HARRASTELIIKUNTA.....	8
4. SEURATOIMINTA.....	9
5. KOULUTUS	10
5.1 Lapset ja nuoret.....	10
5.2 Aikuiset	12
5.3 Seuratoiminta	12
5.4 Kuntien viranhaltija- ja muu koulutus.....	13
5.5 Kouluttajakoulutus ja – huolto.....	13
6. PALVELUTOIMINTA.....	14
7. EDUNVALVONTATYÖ	16
8. KUNTAYHTEISTYÖ	18
9. HENKILÖSTÖHALLINTO	19
10. VIESTINTÄ	20
11. TALOUS	22
HLU:n budjetti v. 2010	23
12. LIITTEET.....	26
12.1 Suunnitelma järjestettävistä koulutus- ja liikuntatapahtumista	26
12.2 Kunto- ja harrasteliikuntakalenteri 2010	27

1. YLEISTÄ

1.1 Toiminnan arvot ja päämäärät

HLU:n toimintaa ohjaavat perusarvot :

- asiantuntija
- luotettava
- innovatiivinen
- lojaali

Missio (tarkoitus)

HLU on liikunnan alueellinen palvelu- ja kehittämiskeskus. Tavoitteemme on liikuntaa lisäämällä edistää hyvinvointia Kanta-Hämeen ja Pirkanmaan maakunnissa. Ydintoimintoja ovat liikuntaa ja urheilua tukevat palvelut, liikunnan koulutus- ja kehittämistehtävät sekä edunvalvontatyö.

Visio (lopputulos)

1. Liikuntakulttuurin vahva asema suomalaisessa yhteiskunnassa.
2. Fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti hyvinvoiva ja terve yksilö.
3. Aktiivinen liikunta osaksi mahdollisimman monen hämäläisen elämää, kunkin itse valitsemallaan tavalla ja tasolla.
4. HLU on tunnettu, tunnustettu ja haluttu yhteistyökumppani.

Periaatteet

- Ennakkoluuloton asenne kehittämistoimintaan, jossa sallitaan myös epäonnistuminen.
- Toimintatapa on verkostoituminen - ”Yhdessä olemme enemmän”.
- Edistää liikunnan eettisiä ja moraalisia arvoja.
- Edistää moniarvoista liikuntakulttuuria.
- Jatkuva arviointi varmistaa laadun.
- Kerralla kunnolla ja sen teemme minkä lupaamme

1.2 Sisällölliset tavoitteet

Tavoitteena on avoin ja nykyaikaisiin toimintatapoihin perustuva vahva liikuntakulttuuri. Onnistumisen kannalta keskeisiä tekijöitä ovat urheiluseuratoiminnan ja kunnallisen liikuntatoimen vahvistuminen sekä verkostoituminen.

Toiminnan perustavoitteita

- HLU eli ”**Hämäläinen Liikkuu Usein**”
- **Vahvistaa** ihmisen koko elinkaaren **liikunnallista elämäntapaa**
- Luoda **liikunnan avulla** fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista **hyvinvointia**
- Lisätä **liikuntakulttuurin kokonaisuuden ymmärtämistä** ja mahdollisuuksia yhteiskunnassa
- **Lisätä kansalaistoiminnan elinvoimaisuutta**
- Edistää **sekä organisoidun että järjestäytymättömän** liikunnan ja urheilun edellytyksiä ja elinvoimaisuutta

- Luoda lapsille ja nuorille elinikäisen liikunnan malleja
- Vahvan seuratoiminnan tunnustaminen yhteiskunnassa
- Kehittää seuratoiminta kasvatuksellisesti ja eettisesti laadukkaammaksi
- Innostaa aikuisia kunto- ja terveysliikuntaan sekä kannustaa seuroja lisäämään näiden palvelujen tarjontaa
- Verkostoitumalla vahvistetaan hämäläistä liikuntakulttuuria ”ajan hengessä – mallina muillekin”.
- Toimia kunnan liikuntatoimen kumppanina vahvistamassa julkista liikunnan palvelutoimintaa
- Toimia liikuntakulttuurin ”verkostoveturina”
- Luottamushenkilöiden osaaminen tukemaan menestystämme

Osallistumme aktiivisesti huippu-, kilpa-, kunto- sekä muita liikuntakulttuurin toimialoja kehittäviin hankkeisiin.

1.3 Valitut painopistealueet v. 2010

Valittuja painopistealueita ovat **lasten ja nuorten liikunnan edistäminen, aikuis- ja terveysliikunnan lisääminen** sekä **seuratoiminnan edellytysten vahvistaminen**.

Vuonna 2010 keskitytään kunta- ja seurayhteistyön lisäämiseen. Sitä syvennetään jalkautumalla kentälle ja luomalla yhteisesti paikallisia kehitystoimenpide kokonaisuuksia.

Konkreettiset toimenpiteet esitellään kuinkun otsikon alla.

2. LASTEN JA NUORTEN LIIKUNTA

Toimialan tavoitteena on lisätä lasten, nuorten ja perheiden liikkumista niin, että liikunnasta tulee koko eliniän kestävä harrastus.

Tavoitteet

Lasten ja nuorten liikunnan toimialan päätavoitteena on liikkuvien lasten, nuorten ja perheiden määrän sekä hyvinvoinnin lisääminen.

Kohderyhmittäin tavoitteena on:

- parantaa vanhempien, opettajien sekä varhaiskasvattajien tietoisuutta lasten liikunnasta ja sen merkityksestä
- tarjota iloisia liikuntaelämyksiä ja -kokemuksia lapsille ja nuorille
- edistää perheliikuntaa
- kehittää uusia toimintamalleja lasten ja nuorten osallisuuteen ja liikunnan lisäämiseen koulupäivän aikana
- lisätä yhteistyötä alueen seurojen kanssa lasten organisoidun liikunnan lisäämiseksi ja kehittämiseksi.

Toimenpiteet

HLU osallistuu **Lasten ja nuorten liikuntaohjelman** toteuttamiseen yhteistyössä Opetusministeriön, Nuoren Suomen ja muiden SLU-alueiden kanssa. Ohjelman tavoitteena kannustaa lapsia ja nuoria päivittäiseen liikuntaan kehittämällä ja tukemalla heille tarkoitettua liikuntaa. HLU:n aluekehittäjä kuuluu Nuoren Suomen nuorten kehittämisryhmään ja koulutuskoordinaattori koulutuksen kehittämisryhmään.

HLU:n kärkitoimenpiteet Lasten ja nuorten liikuntaohjelman toteuttamiseksi vuonna 2010 ovat:

- laajan koulutustarjonnan tarjoaminen opettajille, varhaiskasvattajille sekä lasten ja nuorten liikunnan parissa toimiville ohjaajille ja valmentajille
- sinettiseurojen auditoinnit
- viestintä
- hanketoiminnan jatkaminen Hobbari-hankkeella sekä alakoulujen liikunnallistamishankkeen mahdollinen käynnistäminen.

Lasten ja nuorten liikuntaohjelman tukema **Hobbari-hanke** on HLU:n koordinoima yläkouluikäisten liikuntahanke, jonka toteuttamista jatketaan vuonna 2010. Hankkeen kautta aktivoidaan nuoria oman liikuntatoiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Hankkeessa ovat mukana Hausjärven yläkoulu, Pikkolan yläkoulu Kangasalta ja Sylvään koulu Sastamalasta. Vuonna 2010 hankkeeseen otetaan mukaan 1-2 uutta koulua.

- Koulutuksen avulla annetaan 60-80 nuorelle valmiuksia suunnitella, toteuttaa ja kehittää välitunti-, kerho- ja tapahtumatoimintaa
- Luodaan malli Hobbari-toiminnan vakiinnuttamiseksi osana koulun toimintakulttuuria

HLU panostaa **vanhempain- ja perheliikuntailtojen** markkinointiin vuonna 2010. HLU tarjoaa luentotyyppeistä tai toiminnallista sisältöä koulujen ja päiväkotien vanhempainiltoihin. Toiminnallinen perheliikuntailta suunnitellaan aina tilaajan toiveiden, osallistujamäärän ja käytettävissä olevan tilan mukaan.

- Järjestetään 20 vanhempain- tai perheliikuntailtaa

Vuonna 2010 käynnistyy resurssien mukaan **alakoulujen kehittämishanke**, jonka tavoitteena on lisätä koulussa lasten päivittäisen liikunnan määrää. Lasten vanhemmat ovat lisäämässä omalla panoksellaan alakouluikäisten lasten hyvinvointia.

- vanhempain- ja perheliikuntaillat
- Välkäri- ja Järkkää tapahtuma -koulutus
- opettajien täydennyskoulutus
- tapahtumien järjestäminen
- opettajista koostuvan asiantuntijaryhmän kokoaminen

Seuratoiminnan kehittämistuen hakuaika päättyy 15.3.2010. HLU toimii hakuprosessissa yhteistyössä lajiliittojen ja Nuoren Suomen kanssa.

- alueellinen viestintä seuroille ja opastaminen hakemuksen teossa
- Tee hyvä hakemus-koulutuksen järjestäminen
- kehittämistuen jakotilaisuuden järjestäminen

Koti on paras -perheliikunta perheiden hyvinvoinnin edistäjänä -hanke käynnistyy kaikilla SLU-alueilla vuonna 2010. Tavoitteena on kehittää ja pilotoida erilaisia perheliikunnan malleja eri toimintaympäristöissä. Käytännön toteutuksessa ovat mukana kunnat ja niiden koulut, sosiaali- ja terveystoimet sekä mm. urheiluseurat ja MLL:n paikalliset yhdistykset. Hanketta toteutetaan yhteistyössä kunto- ja terveystoiminnan toimialan kanssa. Välineinä ovat:

- matalan kynnyksen perheliikuntatapahtumat
- Suomiperhe seikkailee-kurssit
- perheliikuntakampanja
- perheiden luontoretket
- selvitys perheliikunnasta ja hankkeen arviointi.

Leiritoiminta jatkuu edelleen perinteikkäästi järjestettävällä Hämeen Sportti -leirillä, joka järjestetään kesäkuussa Ylöjärvellä. Tavoitteena on kasvattaa leiriläisten ja ohjaajien määrää. Lisäksi kartoitetaan mahdollisuuksia järjestää syys- tai hiihtolomaleiri Kanta-Hämeessä.

Ykkösten Sporttikortti -kampanja saa jatkoa syksyllä 2010. Kampanjaan lähtevien koulujen ekaluokkalaiset saavat käyttöönsä Ykkösten Sporttikortin, joka oikeuttaa osallistumaan kolme kertaa ilmaiseksi seurojen tai muiden liikuntatoimintaa järjestävien yhdistysten toimintaan. Kampanjan tarkoituksena on antaa ekaluokkalaisille mahdollisuus kokeilla monipuolisesti erilaisia lajeja ja harrastusmahdollisuuksia. Kampanja järjestetään yhteistyössä Aamulehden sekä Pirkanmaan kuntien, koulujen ja seurojen kanssa. Lisäksi kartoitetaan mahdollisuuksia toteuttaa vastaavanlainen kampanja Kanta-Hämeessä sekä mallintaa kampanjaa muille SLU-alueille.

- kampanjan konseptin jatkokehittäminen ja tuotteistaminen pilottivuoden kokemusten pohjalta
- kampanjan toteuttaminen onnistuneesti ja kampanjaan osallistuvien koulujen, oppilaiden ja seurojen määrän kasvattaminen

ChillHouse-tapahtuma järjestetään Tampereella hiihtolomaviikolla, järjestäjänä Tampereen Nuorisopalvelut. Vuonna 2010 HLU on mukana tapahtumassa yhdessä Nuoren Suomen kanssa markkinoimassa valtakunnallista Your Move 2011-nuorten suurttapahtumaa. HLU:lla ja Nuorella Suomella on tapahtumassa toiminta-alue, jossa seurat esittelevät nuorille lajeja. Tapahtumaan odotetaan 5000 kävijää.

Arviointi

- Kansallinen liikuntatutkimus. Tavoitteena, että HLU:n alueella lapset liikkuvat keskiarvoa useammin.
- vanhempain- ja perheliikuntailloissa kohdattujen määrä

- leirin arviointi perheille ja ohjaajille suunnatun kyselyn avulla sekä osallistujamäärän ja taloudellisen tuloksen mukaan
- KOTI ON PARAS-hankkeessa tehdään perheliikuntaselvitys, arviointia tehdään paitsi maakuntakohtaisesti, kokemuksia arvioidaan valtakunnallisesti sekä nostetaan hyviä käytäntöjä kaikkien tahojen hyödynnettäväksi
- sinettiauditointien määrä ja laatu
- seuratoiminnan kehittämistukihakemusten ja myönnettyjen tukien määrä alueella
- Ykkösten Sporttikortti -kampanjan arviointi kouluille, vanhemmille ja seuroille suunnatun kyselyn avulla sekä osallistumismäärän mukaan
- Hobbari-hankkeen laadullinen arviointi haastatteluin
- aluekehittäjän oma arviointi

3. AIKUIS- JA HARRASTELIIKUNTA

Aikuisliikunnan toimialan tavoitteena on liikunnan kehittäminen eri osajien kanssa. Painopistettä siirretään entistä enemmän perustasolle. Yhteistyötä tehdään kunnan eri hallintokuntien kanssa, jotta se saataisiin jokapäiväiseksi perustoiminnaksi. Tässä yhteistyössä on tärkeää saada mukaan urheiluseurat ja muut järjestöt.

Tavoitteet

- oman terveytensä kannalta riittävästi liikkuvien aikuisten määrän lisääminen
- liikunnan merkityksen lisääminen kansalaisten keskuudessa
- monipuolisen koulutusmahdollisuuksien tarjoaminen aikuisliikunnan parissa työskenteleville
- yhteistyön lisääminen paikallistasolla kuntien eri hallintokuntien ja kolmannen sektorin välillä
- terveyden edistämisen yhteistyö maakuntatasoilla
- kansanterveysjärjestöjen ja HLU:n yhteistoiminnan kehittäminen ja lisääminen

Toimenpiteet

- KKI-ohjelman käytäntöön vienti toiminta-alueellamme
- Kunnan Kuntalainen palkitsemisaktiviteettia jatketaan
- Kunnan Verkon toimintaa kehitetään
- Kuntotapahtumat toteutetaan
- lisätään tietoisuutta liikunnan merkityksestä terveydelle ja ihmisen omalle hyvinvoinnille
- entistä paremman ohjauksen lisääminen koulutuksen avulla
- aktiivinen yhteydenpito kuntien eri hallintokuntiin
- terveyserojen vähentäminen yhteistyössä Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen terveyttä edistävien toimijoiden kesken
- järjestöjen KKI-hankkeiden avustusten opastaminen ja auttaminen
- alueemme KKI-hankkeiden arviointi keväällä ja syksyllä
- Kunnan Kuntalaisen palkitsemisaktiviteetin lisääminen kuntatasolla
- Kunnan Verkon liikuntamahdollisuuksien monipuolistaminen yhteistyössä yritysten liikuntavastaavien kanssa
- Yritysten määrän lisääminen Kunnan Verkon toimintaan markkinoinnin ja henkilökohtaisella yhteydenotolla
- kuntotapahtumien toteuttaminen tapahtumien järjestelytoimikuntien toimesta
- ollaan mukana järjestemässä 13 erillistä kuntotapahtumaa yhteistyössä perustettujen järjestelytoimikuntien kanssa
- Aletaan valmistella Tampereella järjestettävää valtakunnallista KKI-katselmusta 2011.

Arviointi

- KKI-hankkeiden hakumäärä 10 % valtakunnallisesta hakumäärästä
- kansallisen liikuntatutkimuksen vertailu liikunnan lisääntyminen alueellamme
- hankkeiden määrät
- verkostojen yhteydenpito ja sovittujen asioiden toteutuminen
- Kunnan Verkon tapahtumien osanottomäärän vertaaminen
- kuntotapahtumien osanottomäärät ja laadullinen toteutus
- projektipäällikön oma arviointi

4. SEURATOIMINTA

Keskeinen tavoite on seuratoiminnan elinvoimaisuuden lisääminen ajatuksella ”Hämäläinen urheiluseuratoiminta, mallina muillekin”.

HLU osallistuu aktiivisesti seuratoiminnan kehittämiseen, auttamalla seuroja ”ajan hengessä” entistä monipuolisempaan ja laadukkaampaan seuratoimintaan.

Tavoitteet

- Seuratoiminnan sisällön laajentuminen ja laadun paraneminen sekä ammattimaisuuden lisääminen
- seurojen organisaatioiden ja hallinnollisen toiminnan yleiskehittäminen sekä seuratoimijoiden osaamisen lisääminen
- lisätä HLU:n palvelutarjonnan tunnettuutta seuroissa sekä seurojen aktivoiminen käyttämään HLU:n tarjoamia seurakehittämispalveluita
- tuki- ja hankerahoituksissa mukana olevien seurojen kehitystyön tukeminen siten, että saadut henkilöresurssit ja toiminnalliset sisällöt jatkuvat myös rahoituskauden päätyttyä
- tuki- ja hankerahoitusten ulkopuolelle jääneiden (niitä hakeneiden) seurojen kehitystoiminnan tukeminen siten, että innostuneisuus ja osaaminen seurassa tapahtuvaan kehitystyöhön jatkuu

Toimenpiteet

- aktiivinen ja henkilökohtainen kontaktointi alueen seuroihin
- kohdennetut yhteistilaisuudet erillisen suunnitelman mukaan. Kohteina ainakin seurojen päätoimiset työntekijät sekä seurojen luottamusjohto.
- kontaktoida kaikki päätoimisen palkkatukea saaneet sekä LIKE-hankkeessa mukana olevat seurat
- kontaktoida päätoimisen palkkatukea sekä LIKE-hankkeeseen hakeneet, mutta niiden ulkopuolelle jääneet seurat

Arviointi

- seurakontaktien määrä
- uusien aktiivisesti seurakehityspalveluita käyttävien seurojen määrä
- aktiivisesti seurakehityspalveluita aiemmin käyttäneiden seurojen kehityssuuntaus
- uusien jäsenseurojen määrä
- laskutuskehitys
- vastuuhenkilöstön oma arviointi

5. KOULUTUS

Koulutustoiminnan perustavoitteena on lisätä toimijoiden osaamista sekä iloa ja energiaa. HLU tuottaa uusia innovatiivisia tapoja vastata liikunnan yhä kasvaviin haasteisiin.

5.1 Lapset ja nuoret

Lasten ja nuorten toimialan koulutus on laajaa ja monipuolista. HLU tarjoaa koulutusta useille eri kohderyhmille. Tavoitteena on laadukas koulutuspalvelu, jota suunnitellaan alueemme toimijoiden tarpeiden mukaan.

Koulutustarjonta vuonna 2010 lasten ja nuorten toimialalla:

- Varhaiskasvattajien teemakoulutukset
- Iltapäiväohjaajien koulutukset
- Löydä liikunta -toimintamalliin liittyvät koulutukset
- Opettajien koulutukset
- Ohjaajien ja valmentajien koulutukset tasolla 1
- Ohjaajien ja valmentajien teemakoulutukset ja Terve Urheilija -koulutukset
- Nuorten harrastetoimintaan liittyvät koulutukset
- Räätlöidyt tilauskoulutukset

Lasten ja nuorten koulutusten painopisteenä vuonna 2010 ovat:

- seurojen ohjaaja- ja valmentajakoulutukset
- nuorten koulutukset
- opettajien koulutukset.

Seurojen ohjaaja- ja valmentajakoulutukset

Tavoitteet

- Terve Urheilija -koulutuksien tunnetuksi tekeminen seuroille ja tilauskoulutusten määrän lisääminen. Tavoitteena on, että koulutuksiin osallistuu sekä urheilijoita että heidän vanhempiaan ja valmentajiaan.
- Valmentajien teemakoulutusten tarjonnan lisääminen. Tavoitteena on, että koulutuksiin osallistuu entistä useammasta seurasta ohjaajia ja valmentajia.

Toimenpiteet

- Terve Urheilija –hanke on saanut jatkorahoitusta. Jatkohankkeen tarkoitus on jalkauttaa Terve Urheilija -koulutuksia suoraan seuroihin. HLU:n tavoitteena on tehdä nämä koulutukset seuroille tunnetuksi ja toteuttaa niitä seuroille niin avoimena kun tilauskoulutuksinakin. Tilauskoulutukset ovat seuroille hyvä mahdollisuus saada omia tarpeita vastaavaa, juuri heille räätälöityä koulutusta. HLU toteuttaa lisäksi kaksi kertaa vuoden aikana yhteistyössä UKK-instituutin ja Varalan Urheiluopiston kanssa isomman iltaseminaarin teemalla Tavoitteena terve ja menestyvä nuori urheilija.
- Muutama vuosi sitten seuroille tehdyn kyselyn perusteella HLU nähtiin lajiliittojen koulutustarjontaa täydentävänä koulutusten tarjoajana. Samansuuntaista palautetta on vuoden 2009 aikana koulutuspalautteista tullut esille. Lajiliitot eivät lyhyitä teemakoulutuksia usein järjestä, niinpä alueilla on toimiva täydennyskouluttajan asema. Yhteistyössä Suomen Valmentajien kanssa on alueen mahdollisuus toteuttaa tätä valmentajien tarvitsemää täydennyskoulutusta. Myös muita teemakoulutusmahdollisuuksia ja yhteistyötahoja mietitään vuodelle 2010.

Arviointi

- Terve Urheilija -koulutusten toteutuminen. Mahdollisimman monen seuran valmentajien, vanhempien ja urheilijoiden kouluttaminen kuvastaa kuinka laajalle tieto on levinnyt.
- Valmentajien teemakoulutusten määrä sekä osallistujien jakautuminen eri seuroihin.

Nuorten koulutukset

Tavoitteet

- Järkkää Tapahtuma! –koulutuksen markkinointi ja toteutus nuorille eri yhteisöissä mm. seurat ja koulut
- Välkkäri–koulutuksen markkinointi ja toteutus kouluissa

Toimenpiteet

- Tapahtumajärjestäminen on Nuoren Suomen painopiste nuorten toimialalla johtuen keväällä 2011 järjestettävästä Your Move tapahtumasta. Nuorten omaa aktiivisuutta ja oman näköisten tapahtumien järjestämistä tuetaan Lasten ja nuorten liikuntaohjelman rahoituksesta. Laaja valtakunnallinen markkinointi auttaa markkinointia ja toteutusta myös alueilla. Markkinointia toteutetaan yhteistyössä Lasten ja nuorten aluekehittäjän kanssa.
- Nuori Suomi kampanjoi aktiivisesti valtakunnallisesti myös Välkkäri eli välituntiohjaaja koulutusta. Koulutus on edullinen ja helposti toteutettavissa. Yhteydenotot opettajiin ja rehtoreihin auttavat asian viemisessä eteenpäin. Markkinointi ja toteutus hoidetaan yhteistyössä aluekehittäjän kanssa.

Arviointi

- Tapahtumajärjestäjä-koulutusten koulutusmäärät.
- Nuorten järjestämien tapahtumien määrä kuvaa nuorten omaa innostuneisuutta asiasta/ koulutuksesta.
- Välkkäri-koulutusten määrä. toimii yhtenä mittarina. Lisäksi mietitään keinoja määrittää sitä, lisäkö koulutus välituntiliikuntaa.

Opettajien ja kerhotoiminnan koulutus

Tavoitteet

- Opettajalle suunnatun kerhokoulutuksen laajempi toteutus HLU:n alueella.
- Toteutetaan lajikoikeilupäiviä yhteistyössä lajiliittojen kanssa.
- Opettajakoulutuksien aktiivisempi markkinointi ja koulutusten toteutuminen.

Toimenpiteet

- Uutta opettajille suunnattua Löydä Liikunta kerho-ohjaaja -koulutusta alettiin toteuttaa syksyllä 2009. Vastaanotto oli positiivinen ja koulutukselle oli selkeästi kysyntää. Kouluilla pitäisi tulevana vuonna olla kerhotoimintaan rahaa käytössä ja tämän johdosta opettajille pitäisi olla paremmat mahdollisuudet koulutukseen osallistumiseen. Avoimia koulutuksia järjestetään eri paikkakunnilla ja koulutuksia markkinoidaan systemaattisesti. Lasten ja nuorten liikuntaohjelman rahoituksen avulla koulutusta pystytään tarjoamaan edulliseen hintaan.
- Erilaiset hankkeet (Ykkösten Sporttikortti, Alakoulu-hanke ja Hobbari) lisäävät HLU:n tunnettavuutta kouluissa ja edelleen koulutusten kysyntää. Yhteistyössä aluekehittäjän kanssa pyritään viemään tietoa HLU:n erilaisista koulutuksista kouluihin ja opettajille.
- Opettajakoulutusten markkinointia varten tarvitaan kattavammat rekisterit opettajien yhteystiedoista. Ainoastaan rehtoreille suunnattu markkinointi ei ole riittävää. Kerätään rekisteri opettajien sähköpostiosoitteista.

Arviointi

- Määrällisen tavoitteen toteutumisen osoittaa koulutusmäärät
- Opettajarekisterin yhteystietojen määrä

5.2 Aikuiset

HLU järjestää aikuisten kunto- ja terveystoiminnan ohjaajille Liikuttajatutkintoon tähtäävää koulutusta, koulutusta ikääntyvien ohjaajille ja vertaisohjaajille sekä järjestyksenvalvojakoulutusta.

Tavoitteet

- Aikuisten ohjaajakoulutusten tunnetuksi tekeminen seuroissa.
- Terveystoiminnan ja vertaisohjaajakoulutusten tunnetuksi tekeminen ja tilauskoulutus markkinointi myös uusille toimitahoille.
- Järjestyksenvalvojakoulutuksissa painopisteenä on kertauskoulutus.

Toimenpiteet

- Harvalla lajiliitolla on tarjolla aikuisten liikunnan ohjaajakoulutusta. Lajiliitoilla ei ole resursseja koulutusten järjestämiseen ja tämän vuoksi alueiden tulisi tehdä tarjontaansa seuroille tunnetuksi. Seurat tulisi saada ymmärtämään, että aikuisten liikunnassa on ominaisia piirteitä, joita ei opi lasten ohjaajakoulutuksissa. Toistaiseksi seurat ovat käyttäneet hyvin vähän alueiden tarjoamaa aikuisten ohjaamiseen suunnattua koulutustarjontaa. Koulutussisältöjen esittely ja koulutusten markkinointi aktiivisesti seuroille yhdessä aikuisten liikunnan vastaavan ja seurakehittäjän kanssa.
- Uusi Aikuiset liikkeelle -koulutus tarjoaa seuroille keinoja terveystoiminnan käynnistämiseen. Koulutusta tarjotaan seuroille etupäässä tilauskoulutuksena.
- Kunnossa Kaiken Ikää -hankkeen kautta HLU:n koulutustarjontaan on jäänyt monia hyviä vertaisohjaajakoulutuspaketteja, lisäksi HLU on saanut hyviä kouluttajia, joiden osaamista on mahdollisuus hyödyntää myös tilauskoulutuksissa. Eri tahoille mm. kunnat, terveyskeskukset ja erilaiset yhdistykset on tarkoitus saada tietoa ikäihmisten ohjaamisen koulutustarjonnasta ja koulutusten tilausmahdollisuuksista.
- Kertauskoulutusta markkinoidaan aktiivisesti peruskurssin käyneille.

Arviointi

- Seuroista aikuisten liikunnanohjaajia mukaan koulutuksiin.
- Tilauskoulutusten määrää kasvaa ja saadaan uusia tahoja mukaan koulutuksiin.
- Järjestyksenvalvojan kertauskurssit toteutuu 3-4 vuoden aikana.

5.3 Seuratoiminta

HLU tarjoaa seuroille koulutuspuun sisältämiä koulutuksia, ajankohtaisia seminaareja sekä seurojen tarpeista lähteviä räätälöityjä koulutuksia.

Tavoitteet

- Seurajohtajille tarkoitettujen koulutusten tunnetuksi tekeminen ja koulutusmäärien lisääminen
- Koulutusten räätälöinti seurojen tarpeiden mukaan
- Laadukkaasti koulutustoiminnan järjestäminen niin että seurat ovat tyytyväisiä
- Verotusseminaarin järjestäminen taloudellisesti ja sisällöllisesti kannattavalla tavalla

Toimenpiteet

- Seurakehittäjä panostaa koulutusten tunnetuksi tekemiseen ja niiden markkinoimiseen

sähköpostimarkkinoinnin lisäksi. Panostetaan koulutustarjonnan esittelyyn myös internet-sivuilla.

- Koulutussisältöjä on tärkeä esitellä niin että lukija/kuulija ymmärtää asian. Koulutusten nimet eivät riitä houkuttelemaan koulutukseen seuratoimijoita.
- Valmiita koulutussisältöjä on mahdollisuus räätälöidä seurojen tarpeiden mukaan. Tätä toteutetaan yhteistyössä seurakehittäjän kanssa.
- Seurojen päätoimisten työntekijöiden kanssa tehdään monenlaista yhteistyötä. Tavoitteena on, että he osallistuisivat HLU:n koulutuksiin ja veisivät tietoa myös omiin seuroihin.
- Verotusseminaarissa käsiteltävistä aiheista kysytään muutamilta seuroilta ajatuksia; mitä seurat toivoisivat. Seminaari pyritään järjestämään Tampereen Urheilun Edistämissäatiön kanssa yhteistyössä.

Arviointi

- Koulutusmäärät osoittavat määrällisten tavoitteiden toteutumista.
- Koulutusten laatua arvioidaan seuroilta kerättävän palautteen avulla
- Verotusseminaarin osallistujamäärä, palaute ja taloudellinen tulos

5.4 Kuntien viranhaltija- ja muu koulutus

Koulutuksen tavoitteena on tiedon ja osaamisen lisääminen sekä dialogin synnyttäminen eri tahon kesken. Uskomme myös keskinäisen benchmarking toiminnan eri tahojen kesken vahvistavan liikunnan asemaa yhteiskunnassamme.

Tavoitteet

- Yhteistyön ja vaikuttavuuden lisääminen
- Osaamisen vahvistaminen
- Liikunnan aseman vahvistuminen yhteiskunnassa

Toimenpiteet

- Kuntien viranhaltijakoulutukset yhdessä aluehallintoviranomaisten kanssa
- Alueen kansanedustajien ja maakuntaliiton johdon ”sparrauspäivä”
- Kuntien liikuntatoimen luottamusjohdon koulutustarpeiden selvitys
- Liikuntatoimen henkilöstön aluepäivä yhdessä Suomen Liikunnan Ammattilaiset ry:n kanssa

Arviointi

- Kuntakyselyt ja selvitykset
- Suunnitelmien ja tavoitteiden toteutumisen seuranta
- Oma arviointi

5.5 Kouluttajakoulutus ja – huolto

Kaiken koulutustoiminnan lähtökohtana ovat hyvät, asiansaosaavat kouluttajat. Kouluttajista pyritään huolehtimaan parhaalla mahdollisella tavalla ja heitä koulutetaan tarvittaessa. HLU-kouluttajat osallistuvat valtakunnallisiin kouluttajakoulutuksiin ja kouluttajille järjestetään vähintään yksi kouluttajatapaaminen toimintavuoden aikana. Lisäksi HLU:n kouluttajat saavat yksi-kaksi ohjaajakirjettä vuoden aikana, jossa käsitellään ajankohtaisia kouluttamiseen ja koulutuskäytäntöihin liittyviä asioita.

Uusia kouluttajia rekrytoidaan tarpeen mukaan.

6. PALVELUTOIMINTA

Palvelutoiminnassa kehitetään liikunnan tukipalveluja, jotta jäsenet voivat taloudellisesti ja tehokkaasti keskittyä itse liikunnan ja urheilun toteutukseen. Kehitetään edelleen palvelusisältöjä.

Tavoitteet

- Jäsenpalveluja vahvistetaan entisestään. Tuemme omien jäsenjärjestöjen toimintaa alikatteisella hinnoittelulla resurssien mukaisesti.
- Palvelupisteen sekä taloushallinto- ja toimistoteknisiä palveluja arvioidaan kriittisesti, modernisoidaan ja työnjakoa uudistetaan.
- Taloushallinnon palvelutuotanto laajennetaan koskemaan myös urheiluseuroja.
- Palvelutoiminnassa tavoitellaan jäsenten kanssa pidempiaikaisia ”runkosopimuksia”, jotka mahdollistavat entistä vahvemman palvelujen kehitystyön ja luovat edellytykset taloudellisesti vakaalle toiminnalle.
- Edullisuus, laatu ja luotettavuus perusarvoina
- ”Yhdessä olemme enemmän”.
- Laatustandardit ovat ”kerralla kunnolla” ja ”sen teemme, minkä lupaamme”
- Koko työyhteisön hankintatoimen kehittäminen ja määräalennusten täysimittainen hyödyntäminen sekä laadullisen tason vahvistamisen.

Toimenpiteet

- Palvelupiste palvelee joka arkipäivä niin sisäisiä kuin ulkoisiakin asiakkaita. Puhelin- ja postituspalvelut oheispalveluineen, tilavaraukset sekä materiaalivälitys tuotetaan HLU-talossa keskitetysti.
- Seurojen palvelua parannetaan lisäämällä tiedotusta HLU:n materiaalivälityksestä myös liitto- ja aluetason tiedotteissa.
- Päivitetään hinnoittelupolitiikka ja uudistetaan palvelukartta.
- Jatketaan yksikköhintojen tarkastelua, sillä HLU:n talous ei mahdollista laajasti alikatteista toimintaa.
- Jäsenpalvelujen tasapuolisuustavoite vaatii tarkistuksia vuosisopimusten palveluhintoihin, jotta maksut ovat suhteessa käytettyyn työaikaan.
- Aloitetaan taloushallintopalvelujen tuottaminen jäsenseuroille.
- Tehdään tutkimukset halutuista jäsenpalveluista sekä kuntien toivomista tukipalveluista.
- Useiden lajiliittojen aluetoimistot ovat keskittyneet yhteisiin toimitiloihimme, HLU-talossa on jo lähes 50 työntekijää. Keskittymää vahvistavat HLU:n tekemät palvelusopimukset niiden lajien kanssa, joilla ei ole kiinteää toimitilaa tai palkattua henkilöstöä. Tästä johtuen lajiyhteistyön tiivistämiselle on hyvät lähtökohdat. Kartoitetaan aktiivisesti uusia sopimuskumppaneita ja kehitetään palvelujen sisältöjä. Kysynnän ja sopimusmäärän kasvaessa tarkastellaan tarvittaessa henkilöstäresurssien riittävyttä.
- Valtakunnallisten liittojen kanssa ollaan valmiita uusiin avauksiin erityisesti kehittämis- ja koulutushankkeiden osalta. Lisäksi ollaan aktiivisesti mukana lajiliittojen ja alueiden paikallistason toimijoiden (lähinnä seurojen) palvelun edistämisessä.
- Lisätään lajiliittoyhteistyötä jo olemassa oleviin kumppaneihin (SVoLi, Urheiluliitto, suunnistus-, jalka-, koripallo-, pesäpallo-, salibandy-, lentopalloliitto sekä TUL). Asiasta riippuen tehdään yhteistyötä lajiliiton tai liiton alueen kanssa. HLU:lla on halukkuutta laajempaankin yhteistyöhön.

Arviointi

- Jäsenjärjestöistä 80 % ovat tyytyväisiä palveluihimme
- Kirjallisten vuosisopimusten määrä on lisääntynyt
- Jäsenillä oma palveluhinnasto
- Palvelututkimusten tulokset hyödynnetty uudessa toimintasuunnitelmassa

7. EDUNVALVONTATYÖ

Tavoitteena on vahvistaa liikunnan asemaa yhteiskunnassa sekä poistaa organisoidun liikunnan ja urheilun esteitä. Lisäksi halutaan edistää myös organisoimatonta liikuntaa osallistumalla itse ja kannustamalla käyttäjiä osallistumaan mm. kaavoitus- ja kehittämissuunnitelmien laadintaan.

Vaikutetaan liikunnan olosuhdetyöhön, kunnallisen avustuspolitiikan kehittämiseen ja avustusten säilymiseen kuntien budjeteissa sekä maksu- ja taksapolitiikan kohtuullisuuteen.

Tavoitteet

- Hämäläinen liikuntakulttuuri edelläkävijäksi ja suunnannäyttäjäksi
- Liikunnan yhteiskunnallisen aseman ja arvostuksen vahvistaminen
- Yhteistyö, viestintä ja verkostoituminen, ”yhdessä olemme enemmän”
- Sidosryhmäyhteistyön aktiivinen kehittäminen.
- Päätätjäverkosto toimii aktiivisesti. ”Tahtoo tietää enemmän”
- Aktiivinen mukana olo kuntarakennemuutoksessa - liikunnan hallinnollinen asema vahvistuu
- Luodaan yhdessä sopimuspolitiikka ja valmiit mallisopimukset otetaan laajasti käyttöön.
- Kansalaistoiminnan veroedut säilyvät ja talkootyön käsite tiedostetaan
- Olosuhteet kuntoon (uudisrakentaminen, korjaus ja ylläpito), ja käyttäjän edustajat mukaan suunnitteluun
- Taksoihin ja maksuihin vaikuttaminen, lapset ja nuoret veloituksetta tai ainakin edullisesti liikuntatiloihin
- Avustukset nousuun ja kumppanuussopimukset käyttöön.
- Uusia taloudellisia yhteistyö- ja tukimuotoja liikunnan toteuttamiseen
- Aluehallintoon uudet yhteistyökumppanit ja toimintatavat – mukaan kehittämistyöhön

Toimenpiteet

- Aktivoidaan vaikuttajaverkostot ainakin seuraavilta osin; kansanedustajat, kuntajohtajat, liikuntatoimen johto ja kuntien luottamusjohto erityisesti liikunnan osalta.
- HLU luo yhteistyössä kuntajohdon ja maakuntaliittojen kanssa säännölliset sähköiset ja henkilökohtaiset yhteistyökanavat kansanedustajiin sekä maakunnallisiin luottamushenkilöihin (mm maakuntahallitukset ja liikuntaneuvostot).
- Tiivistetään verkostoitumista kansanedustajien sekä puolueiden piiritoimistojen kanssa. HLU tuottaa näille sekä kuntien luottamushenkilöstölle koostetta ajankohtaisista liikuntapoliittisista asioista. Uudet liikunnan kuntasivut palvelevat osoitteessa www.hyvinvointialikkeella.fi
- Vahvistetaan maakuntaliittojen (Hämeen Liitto ja Pirkanmaan liitto) kanssa tehtävää aluekehitystyötä ja tiivistetään yhteistyötä. Tavoitteena on vahvistaa liikunnan alueellista asemaa ja lisätä kuntajohdon tietoisuutta liikunnasta, osana ihmisten hyvinvointia ja yhteiskuntaa. Pirkanmaan liitto on jo sitoutunut hankkeeseen mm. lupaamalla HLU:lle pysyvän puheoikeuden alueen kansanedustajatapaamisissa, samaa tavoitellaan Hämeen Liiton kanssa.
- Maakunnallisiin suunnitelmiin tavoitellaan myös liikuntakulttuurin kehittämiseen liittyviä sisältökokonaisuuksia, jotka osaltaan edesauttavat alan kehityshankkeiden eteenpäinvientiä.
- HLU toteuttaa yhteistyötä muidenkin kuin julkisyhteisöjen ja varsinaisten liikuntajärjestöjen kanssa mm. yritykset sekä koulutus- ja tutkimuslaitokset. Yhteistyötä kehitetään edelleen

ja otetaan käyttöön uusia muotoja, tapoja ja kumppaneita.

- SLU-alueet muodostavat vahvan koko maan kattavan toimijaverkoston. Jatketaan alueiden johtoryhmän ja opetusministeriön virkamiesten yhteistä suunnittelutyötä.
- Jatketaan opetusministeriön kanssa tiivistä yhteistoimintaa yhteisten tavoitteiden ja hankekokonaisuuksien toteuttajina.
- Perustettavien ELY:jen ja AVI:en kanssa luodaan vuoden aikana yhteiset verkostot ja toimintatavat sekä järjestetään erikseen sovitut yhteiset koulutus- ja toimintaseminaarit. Muina yhteistyöhankkeina ovat mahdollisesti sovittavat arviointityöt sekä erilaiset kehittämis-, tilastointi- ja tilaustehtävät.
- Liikuntatoimintaan kohdistuvat vaatimukset ja sisällöt uudistuvat ja monipuolistuvat voimakkaasti. Liikuntajärjestöjen rooleja ja puhevaltaa julkisen liikuntakulttuurin sisällöissä vahvistetaan sekä selkeytetään.
- Turvataan ja lisätään liikunnan toteuttamiseen tarvittavien olosuhteiden laatua ja määrää sekä edistetään liikuntajärjestöjen julkisen avustuksen saattamista jälleen ns. ”kasvu-uralle”.
- Kartoitetaan EU-hankemahdollisuuksia ja osallistutaan hankkeisiin, mikäli talousresurssit mahdollistavat sen ja toiminta tukee HLU:n perustavoitteita. Alueiden yhteinen erityisasiantuntija koordinoi toimintaa.
- Jatketaan yhteistyötä kansanterveysjärjesöjen kanssa. Kehitetään toiminnallista yhteistyötä paikallistasolla toimivien Mannerheimin Lastensuojeluliiton, 4H-yhdistysten, kyläyhteisöjen sekä yritysten kanssa.

Arviointi

- Kuntayhteistyön määrä ja sisällöt
- Liikuntaviranomaisten arvio kehityssuunnasta
- Liikuntaolosuhteet, taksat ja avustukset - muutossuunnat
- Kuntien talousarviokehitys ja virkojen lukumäärä
- Horisontaalisen yhteistyön kehittyminen kuntien sisällä
- Aluehallintoviranomaisten kanssa syntyneet toimintamallit ja työnjako

8. KUNTAYHTEISTYÖ

Liikunta elää kuntatasolla. Paikallistason toiminnan suunnittelun ja toteutuksen keskiössä ovat urheiluseurat ja kunnat. Varmistetaan näiden avoin ja uutta etsivä luottamuksellinen vuoropuhelu mahdollisimman monessa kunnassa.

Tavoitteet

- Liikuntakulttuurin aseman vahvistaminen kunnissa. Kunnassa on liikuntakulttuurin kokonaisuudesta vastaava lautakunta ja viranhaltija.
- Kunta on urheiluseuran tärkein tukija. Seuratoiminnan ja kunnan välinen yhteistyö syvenee ja laajenee.
- HLU, kunnat ja urheiluseurat tarjoavat hyvinvointipalveluja koko ihmisen elinkaarelle.
- Käyttäjien edustajat ovat mukana suunnittelemassa tarkoituksenmukaisia olosuhteita rakentamisen, taksoituksen ja koko kunnan liikuntasuunnittelussa.
- Alhaiset taksat ja tukieuroilla toimintaa otsikolla ”Euro liikuntaan on sijoitus - ei kuluerä”.
- Uusia innovatiivisia yhteistyötapoja ja -kumppaneita paikallistasolle

Toimenpiteet

- Jalkaudutaan kuntiin HLU:n oman ns. KKI-hankkeen avulla (Kerralla Kaikki Kuntoon). Toteutetaan alueen kuntien kanssa yhteiset kehityskeskustelut: arvioidaan nykytila, analysoidaan paikallista lähitulevaisuutta ja laaditaan lähitulevaisuuden ”askelmerkit”.
- Terveyttä edistävän liikunnan koordinoituvastuu kuuluu kuntien liikuntatoimelle. HLU toimii kuntien apuna tämän suuren lisävastuun toteuttamisessa.
- Kehitetään koulutustoiminnan sisältöjä palvelemaan kunnallisia viranhaltijoita ja liikunnasta vastaavia luottamushenkilöitä. Jatketaan yhteisiä koulutuspäiviä.
- Kuntien liikuntaviranomaisille on tuotettu ”liikuntasuunnittelun käsiopas” avuksi suunnittelutyöhön ja strategian laatimiseen. Edistetään sen leviämistä ja käyttöä.
- Tuotetaan kunnille perusteluja kunnalliseen vaikuttamiseen. Kehitetään yhteistyössä luotua kuntapalvelun nettisivustoa www.hyvinvointialiikkeella.fi
- Kaavoitusratkaisut ja liikuntapaikkatakoitukset vaikuttavat kunnissa voimakkaasti paikallistason liikunnan tulevaisuuteen - kaavoitus pitkällä aikajänteellä ja taksoitus välittömästi. Liikuntatoimi tulee nostaa kunnissa ”raskaaseen sarjaan”. Liikuntaviranomainen kaavaryhmiin ja käyttäjät mukaan taksoitusvalmisteluun /-keskusteluihin.
- Toteutetaan pilottihankkeita yhteistyössä valittujen kuntien kanssa (mm. LIKE-hanke, terveysliikunta ja seurakokonaisuudet). Etsitään uusia liikuntaa edistäviä hankekokonaisuuksia, joiden toteutuksessa ollaan valmiit ottamaan tarvittaessa myös ”veturin” rooli.
- HLU tarjoaa valittuihin kuntiin liikunnan tukipalveluja ja yhteistyön aloittamista.
- Luodaan ja kehitetään yhdessä kuntien kanssa uusia toimintamalleja lisäämään hallintokuntien yhteistyötä.
- HLU on mukana kuntien palvelurakennemuutoksen jatkotoimissa kehittämässä kuntien välistä yhteistyötä.

Arviointi

- Konkreettisten yhteistyöhankkeiden lukumäärä
- Kuntastrategioiden määrä toiminta-alueellamme
- Liikunnan horisontaalisen yhteistyön lisääntyminen
- Koulutustilaisuuksien määrä ja palaute

9. HENKILÖSTÖHALLINTO

Henkilöstö on toiminnan keskeisin voimavara. Henkilöstöpolitiikalla HLU:sta luodaan haluttu, arvostettu ja kilpailukykyinen työnantaja.

Tavoitteet

- HLU toteuttaa vastuullista henkilöstöpolitiikkaa ja noudataen valtakunnallisia työehtosopimuksia sekä HLU:n omaa työehtosopimusta siihen tehdyin poikkeuksin.
- Henkilökunnan työkyvystä ja hyvinvoinnista huolehditaan järjestämällä hyvät työskentelyolosuhteet ja –välineet sekä toteuttamalla yhdessä sovittuja TYKY-valmiuksia ylläpitäviä ja kehittäviä tilaisuuksia.
- Tuetaan henkilökunnan omaehtoista kouluttautumista ja kehittymistä sekä tavoitellaan avoimuuteen ja luottamukseen perustuvaa työskentelyilmapiiriä. Jokaisella on vastuu sovittujen pelisääntöjen noudattamisesta.

Toimenpiteet

- Kaikilla vakituisilla työntekijöillä on kirjalliset työ sopimukset. Henkilöstö on organisaation keskeisin voimavara, jolle luodaan hyvät mahdollisuudet onnistua työssään.
- Hallinnollisesti ja sisällöllisesti toiminnan organisointi toteutetaan seuraavasti:

Osaamispalvelut	Hallintopalvelut	Edunvalvonta
kehittämispalvelut	taloushallintopalvelut	olosuhteet
koulutuspalvelut	toimistotekniset palvelut	taksoitus
neuvontapalvelut	järjestö- ja myyntipalvelut	avustukset

- Toteutetaan sovitut viikkopalaverit sekä käydään vuosittaiset kehityskeskustelut. Järjestetään erillisiä koulutus-, kehittämis- sekä virkistystilaisuuksia. Tuetaan henkilöstön liikunnan harrastustoimintaa erikseen määritellyin tavoin.
- Henkilökuntaa on keskimäärin 15 työntekijää. Tuntipalkkaisia kouluttajia palkataan tarpeen mukaan, aktiivisesti heitä toimiin noin 20 henkilöä. Lyhytaikaisiin projekteihin palkattuja henkilöitä on 30 - 40 vuosittain. Liikunta-alan oppilaitosten työharjoittelussa on eri pituisissa työ-/harjoittelujaksoissa 2-3 henkilöä.
- HLU-talossa työskentelee liikunnan palveluksessa lähes 50 työntekijää, joille hoidetaan työterveyspalvelut sekä puhelin- ja postituspalvelut kokonaisuudessaan.
- Hallituksen apuna toimii 11 toiminnallista kehittämis- ja koordinaatioryhmää, joissa on noin 100 luottamushenkilöä. Ryhmien toimikausi on pääsääntöisesti kaksi vuotta. Hallitus perustaa ja purkaa ryhmiä tarpeen mukaan.
- Toteutetaan SLU-aluepäivät Tampereella 26.-27.8.2010.

Arviointi

- Henkilöstön ja työryhmien oma arviointi
- HLU:n kiinnostavuus työpaikkana
- Henkilökunta ja luottamushenkilöt tietävät omat ja HLU:n toiminnan tavoitteet sekä toimivaltansa vallan ja vastuun rajat

10. VIESTINTÄ

Viestintä tukee HLU:n toiminta-ajatusta ja välittää tietoa järjestön toiminnasta. Viestinnän keinoin rakennetaan HLU-kuvaa sekä ylläpidetään ja kehitetään käsitystä luotettavasta, arvostetusta ja nykyaikaisesta järjestöstä.

Tavoite

- **Sisäinen viestintä** käsittää HLU:n henkilökunnan ja luottamushenkilöt. Tavoitteena on kahdensuuntainen, sujuva, oikea-aikainen ja virheetön tiedonkulku em. henkilöiden kesken. Sujuva tiedonkulku tiivistää yhteisöllisyyttä, vähentää ristiriitoja ja sitouttaa omaan työhön.
- **Ulkoisen viestinnän** päämäärä on tavoittaa oikea-aikaisesti, kattavasti ja ymmärrettävästi halutut kohderyhmät. Viestinnän tulee olla selkeää, nopeaa, luotettavaa ja tasapuolista. Onnistunut sisäinen viestintä näkyy myös onnistuneessa ulkoisessa viestinnässä.
- **Markkinointiviestinnän** tavoitteena on vahvistaa käsitystä HLU:sta hyvänä ja luotettavana yhteistyökumppanina sekä markkinoida HLU:n palveluja ja tuotteita. Tavoitteena on myös taloudellisen tuoton aikaansaaminen.

Toimenpiteet

- Yhteyssihteeri hoitaa viestintää yhteistyössä henkilökunnan kanssa. Henkilöstö sekä luottamushenkilöt luovat omalla toiminnallaan mielikuvaa HLU:sta. Yhteyssihteerin apuna toimii luottamushenkilöpohjainen PR-ryhmä.
- **Sisäisen viestinnän** keinoina ovat henkilökohtainen vuorovaikutus, toimistopalaverit, käytäväkeskustelut, sähköposti ja jossain määrin myös HLU:n www-sivut ja Hämeen Sportti –lehti.
- **Ulkoisen viestintä** kohdistuu HLU:n sidos- ja kohderyhmiin, erityisen tärkeä ryhmä ovat alueen seurat. Keinoja ovat muun muassa henkilökohtainen vuorovaikutus, tiedotteet (paperiset ja sähköiset), HLU:n kotisivut, Hämeen Sportti –lehti, tapahtumat, tilaisuudet ja seminaarit.
  - Jatketaan jo olemassa olevaa perusviestintää Hämeen Sportti –lehti 4 krt/v, jäsenkirje 2-3 krt/v postitse, seurakirje 2 krt/v postitse (tarvittaessa lisäksi sähköisenä), sähköpostitiedote 18 krt/v (ulkoasua uudistetaan)
  - Painettu koulutuskalenteri 2 krt/v, sähköisiä koulutuskesitteitä tarpeen mukaan
  - Viestinnän tuki HLU:n tapahtumissa, seminaareissa, tilaisuuksissa, moninaisissa hankkeissa (leiri, Sporttikortti, vuosikoukset, Perheliikunta-hanke yms.) markkinointimateriaalin teko, tiedotus, mediatyö, käytännön apu...
  - Painotuotteiden suunnittelu ja toteutus ulkopuolisille asiakkaille
  - Painopistettä siirretään edelleen sähköiseen suuntaan tilanteesta ja asiasta riippuen. Painettun aineiston jatkuva kehitys ja tarvittaessa uusia sähköisiä muotoja
  - HLU:n www-sivut uudistetaan vuoden kuluessa
  - Siirrytään uuteen yhteiseen rekisteriin. Tämän myötä rekisterin päivitys ja kehitys on aiempaa tehokkaampaa.
  - Säännöllinen mediatyö perus- ja tapahtumaviestinnän merkeissä
- **Markkinointiviestinnän** keinoina ovat kohderyhmien tarpeiden määrittäminen ja sitä kautta markkinointi, sähköisen median hyödyntäminen, toimiva mediatyö ja HLU:n sisäisen viestinnän piiriin kuuluvien vahva sitoutuminen markkinointiviestintään.

- Vuonna 2010 jatketaan jo aiemmin aloitettua markkinointiviestinnän tehostamisstyötä. Tuotteistetaan jo olemassa olevia HLU:n tuotteita ja palveluja sekä etsitään uusia. Vuoden kuluessa tarkistetaan jo aiemmin asetettuja tavoitteita. Työtä toteuttaa koko henkilökunta.
- HLU:n ulkoisen näkyvyyden yhdenmukaistamista jatketaan ja kehitetään (ks. ulkoisen viestinnän toimenpiteitä) sekä uusitaan järjestön sermit.
- HLU:n tunnettuutta kasvatetaan säännöllisellä ja laadukkaalla viestinnällä.

Arviointi

- Sisäisen viestinnän onnistuminen heijastuu asiakastyytyvyytenä sekä toimiston yhteisöllisyyden ja sitoutumisen kasvuna.
- Säännöllinen perusviestintä (lehti, kirjeet, sähköposti, koulutuskalenteri) on toteutettu suunnitellusti.
- Koulutukset ja muuta tapahtumat ovat toteutuneet ja osanottajamäärät ovat toivotut. Tilanteesta riippuen ne ovat näkyneet myös mediassa.
- Aiempaa useampi taho hyödyntää HLU:n taittopalvelua.
- Uudet www-sivut ovat käytössä ja toimivat. Asiakaskyselyllä ja/tai käyttäjätutkimuksella on selvitetty uudistuksen onnistuminen.
- HLU:n rekisterit on siirretty uuteen yhtenäiseen järjestelmään. Käyttäjät ovat aiempaa tyytyväisempiä. Rekisterin laajentaminen ja monipuolisempi hyödyntäminen on käynnistymässä.
- HLU:n tuotteiden markkinointi on edennyt ja markkinointiviestinnän asetetut tavoitteet on saavutettu. Se näkyy lisääntyneenä tuotteiden ja palvelujen myyntinä, joka näkyy myös taloudellisesti.
- HLU:n visuaalinen ulkoasu on aiempaa yhtenäisempi.
- HLU:n tunnettuus on lisääntynyt.

11. TALOUS

HLU:n talouspolitiikka perustuu vastuulliseen taloudenhoitoon. Oma pääoma pitää olla riittävä, mutta pääosin hankittavat tuotot siirtyvät jäsejärjestöille osin alikatteisina jäsenpalveluina.

Tavoite

- Talouden tarkoituksena on mahdollistaa strategian mukainen toiminta. Järjestön tehtävänä ei ole tuottaa taloudellista voittoa vaan toteuttaa toiminta ja palvelut kustannustehokkaasti.
- Vastuullinen työnantaja huolehtii riittävästä omasta pääomasta, turvatakseen järjestön maksuvalmiuden. Oma pääoma tulee kattaa vähintään HLU:n 6 kk:n kiinteät menot.
- Taloustoimen tavoitteita ovat taloushallinnon ja kirjanpidon tnykyaikaistaminen, nopeuttaminen ja tehostaminen.

Toimenpiteet

- Talousarvion loppusumma on 1 085 000 €. Varsinaisten toimintatulojen osuus tuloista on 54,1 % ja varainhankintatuottojen 2,5 %. Julkisten perustoiminta-avustusten osuus talousarvion loppusummasta on 33,2 % . Menojen osalta henkilöstökulujen osuus on noin 47,7 %.
- Korostetaan henkilökunnan kokonaistaloudellista ajattelua ja säästäväisyyttä.
- Laadittavat yksikköhintalaskelmat sekä entisestä parempi talousseuranta luovat mahdollisuudet jäsenten selkeästi subventoituihin palveluihin sekä mahdollistavat palvelujemme entistä selkeämmän kohdistamisen ja priorisoinnin.
- Ajantasaista talousseurantaa ja taloustietoisuuden kasvattamista edistetään henkilöstön keskuudessa.
- Selvitetään sähköiseen taloushallintoon siirtymisen mahdollisuudet sekä sen tuomat edut ja haitat.

Arviointi

- Omavaraisuusaste % / vakavaraisuusaste tavoite > 50 %
- Käyttökate % tavoite > 5 %
- Talousarvio, tuloslaskelma ja tase

VARSINAINEN TOIMINTA TUOTOT	Nuoriso	Aikuiset	Järjestö	YHT.	Yhteensä
Osanottomaksut	92 200,00	152 440,00	3 500,00	248 140,00	211 689,96
LNLO	37 000,00			37 000,00	252,50
Materiaalituotot	500,00			500,00	320,00
Myyntituotot					83 444,80
Palvelusopimukset		8 000,00	184 500,00	192 500,00	8 235,50
Kopiointituotot			9 200,00	9 200,00	23 908,32
Postituotot			28 000,00	28 000,00	9 783,00
Lehtitilaukset			21 000,00	21 000,00	
Luottotappiot					
Muut vars.toiminnan tuotot	3 000,00	20 100,00	28 000,00	51 100,00	65 378,69
Varsinaisen toiminnan tuotot yht.	132 700,00	180 540,00	274 200,00	587 440,00	403 012,77
KULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat / vakituiset	82 040,00	111 470,00	140 250,00	333 760,00	292 461,08
Palkat / tilapäiset	39 600,00	27 700,00	25 000,00	92 300,00	92 756,86
Palkkiot	16 320,00	5 770,00		22 090,00	20 712,50
Saadut työllistämistuet		-24 120,00		-24 120,00	-14 969,62
Saadut kuntoutusrahat					-457,40
Saadut sairauspäivärahat					-1 625,13
Saadut vanhempainrahat					-13 084,12
Sotumaksut	2 750,00	2 900,00	3 050,00	8 700,00	11 275,97
Eläkekulut	23 855,00	25 040,00	26 440,00	75 335,00	67 975,14
Lakisääteiset vakuutukset	3 045,00	3 185,00	3 360,00	9 590,00	4 247,25
Henkilöstökulut yht	-167 610,00	-151 945,00	-198 100,00	-517 655,00	-459 292,53
Poistot					
Ohjelmistosta				800,00	1 529,64
Kalustosta				8 500,00	4 101,66
Poistot yht.				-9 300,00	-5 631,30
Muut kulut					
Vuokrat					
Tilavuokrat	6 300,00	2 775,00	2 500,00	11 575,00	6 840,53
Toimistovuokrat		500,00	33 500,00	34 000,00	30 254,10
Kone- ja laitevuokrat	2 000,00		36 000,00	38 000,00	26 465,42
Muut vuokrat		1 100,00	8 000,00	9 100,00	9 847,67
Vuokrat yht.	-8 300,00	-4 375,00	-80 000,00	-92 675,00	-73 407,72
Ulkopuoliset palvelut					
Lehden painatuskulut			10 500,00	10 500,00	9 031,26
Lehden postituskulut			3 500,00	3 500,00	2 239,93
Lehden toimituskulut			2 500,00	2 500,00	
Muut ulkopuoliset palvelut	24 300,00	29 500,00	10 500,00	64 300,00	61 095,93
Ulkopuoliset palvelut yht.	-24 300,00	-29 500,00	-27 000,00	-80 800,00	-72 367,12

	Nuoriso	Aikuiset	Järjestö	Yht.
Matka- ja majoituskulut				
Matkakulut osanottajat	9 000,00	4 900,00	3 500,00	1 350,00
Matkakulut henkilökunta	11 500,00	2 392,00	8 500,00	16 599,18
Matkakulut kouluttajat	200,00	8 000,00	4 500,00	12 229,28
Matkakulut kokoukset	14 000,00	1 580,00	1 500,00	752,52
Majoitus ja ruokailu osanottajat	500,00		3 000,00	21 053,11
Majoitus ja ruokailu henkilökunta	2 100,00	600,00	4 500,00	3 173,56
Osanottomaksukulut		3 950,00	1 000,00	2 671,84
Matkakulut muut				15 792,99
Matka- ja majoituskulut yht.	-37 300,00	-21 422,00	-28 500,00	-73 622,48
Materiaalikulut				
Koulutusmateriaali	18 700,00	2 198,00	1 000,00	13 803,15
Tiedotusmateriaali	8 450,00	2 550,00	4 500,00	11 762,34
Pr-tuotteet			8 000,00	9 800,20
Toimistotarvikkeet	560,00	1 000,00	8 000,00	11 716,99
Lehdet ja kirjat	100,00		2 200,00	1 775,88
Muut materiaalikulut	13 600,00	2 600,00	8 500,00	37 491,61
Materiaalikulut yht.	-41 410,00	-8 348,00	-32 200,00	-86 350,17
Urheilija- ja valmentajatuot				
Urheilija- ja valmentajatuot			5 500,00	2 500,00
Urheilija- ja valmentajatuot yht.			-5 500,00	-2 500,00
Muut toimintakulut				
Työterveyskulut			8 500,00	16 522,41
Työterveysuotot			5 500,00	-12 346,17
Lounassetelikulut			4 200,00	3 450,00
Lounasseteliuotot			3 000,00	-2 153,00
Muut henkilöstöetuudet			1 000,00	319,00
Kokous- ja neuvottelukulut	1 050,00	1 400,00	5 500,00	5 811,53
Edustuskulut			2 500,00	3 039,94
Huomionosoitukset ja ansiomerkit			2 800,00	5 141,52
Puhelinkulut	1 600,00	100,00	4 500,00	8 198,91
Postikulut	3 400,00	5 300,00	20 500,00	30 282,09
Tietoliikennekulut			6 500,00	6 561,96
Vakuutukset	300,00	800,00	2 300,00	1 967,16
Muut toimistokulut	500,00	300,00	7 400,00	10 438,28
Pankkikulut		1 000,00		1 177,76
Penninpyöritys				3,03
Muu toimintakulut + hallituksen kv	1 500,00	22 100,00	60 000,00	78 188,03
Muut toimintakulut yht.	-8 350,00	-34 700,00	-134 200,00	-156 602,45
TUOTTO- / KULUJÄÄMÄ	-154 570,00	-69 750,00	-231 300,00	-526 761,00
VARAINHANKINTA				
TUOTOT				
Jäsenmaksutuotot			11 400,00	8 800,00
Tarvikeväilyksmyynti			2 500,00	1 796,70
Mitalituotot		550,00	2 000,00	1 131,80
Sopimustuotot	2 000,00	15 800,00	1 800,00	5 800,00
Ilmoitus- ja mainostuotot			6 000,00	691,35

Muut varainhankintatuotot	1 000,00	800,00	8 000,00	9 800,00	9 362,25
Varainhankinnan tuotot yht.	3 000,00	17 150,00	31 700,00	51 850,00	27 582,10
KULUT	Nuoriso	Aikuiset	Järjestö	YHT.	
Tarvikeväilysosotot			2 100,00	2 100,00	1 176,10
Mitalikulut			1 800,00	1 800,00	
Sopimuskulut	800,00		1 000,00	1 800,00	
Ilmoitushankintakulut			1 000,00	1 000,00	
Varaston lisäys / vähennys			3 500,00	3 500,00	1 726,29
Muut varainhankintakulut	-800,00		-9 400,00	-10 200,00	2 500,00
Varainhankinnan kulut yht.					-5 402,39
TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ	-152 370,00	-52 600,00	-209 000,00	-423 270,00	-504 581,29
SIJOITUS JA RAHOITUSTOIMINTA TUOTOT					
Korkotuotot			5 000,00	5 000,00	8 210,19
Osinkotuotot			1 500,00	1 500,00	610,20
Vuokratuotot			21 500,00	21 500,00	19 038,00
Sijoitus ja rahoitustoiminnan tuotot yht.			28 000,00	28 000,00	27
858,39	KULUT				
Korkokulut			500,00	500,00	12,71
Sijoituskulut					24,00
Kurssitappiot					330,12
Yhtiövastikekulut			7 500,00	7 500,00	5 692,52
Sijoitus ja rahoitustoiminnan kulut yht.			-8 000,00	-8 000,00	-6 059,35
TUOTTO- / KULUJÄÄMÄ	-152 370,00	-52 600,00	-189 000,00	-403 270,00	-482 782,25
YLEISAVUSTUKSET					
Toiminta-avustus			360 000,00	360 000,00	301 090,00
Erillisavustus	30 000,00	21 000,00	4 270,00	55 270,00	107 700,00
Muut julkisavustukset			3 000,00	3 000,00	54 500,00
Avustukset yht.	30 000,00	21 000,00	367 270,00	418 270,00	463 290,00
TUOTTO- / KULUJÄÄMÄ TILINPÄÄTÖSSIIRROT	-122 370,00	-31 600,00	178 270,00	15 000,00	-19 492,25
Varausten muutos					
Tilinpäättösiirto yht.					
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	-122 370,00	-31 600,00	178 270,00	15 000,00	-19 492,25
KALUSTOHANKINNAT					
YHTEENSÄ	-122 370,00	-31 600,00	178 270,00	0,00	
Tuotot yhteensä	165 700,00	218 690,00	701 170,00	1 085 560,00	
Kulut yhteensä	-288 070,00	-250 290,00	-522 900,00	-1 085 560,00	
Erotus		-122 370,00	-31 600,00	178 270,00	0,00

12. LIITTEET

12.1 Suunnitelma järjestettävistä koulutus- ja liikuntatapahtumista

	kesto	koulutusten lukumäärä	arvio osallistujista
PIENTEN LASTEN OHJAAJAKOULUTUS			
Esiopetusta liikunnan keinoin	6	2	24
Leikitellen luistimilla	3	1	12
Liikuntaa pienissä tiloissa	3	4	48
Liikettä pihaleikkeihin	3	2	24
Liikkujaksi -koulutus	6	3	36
Liikuntaleikkikoulun ohjaajakoulutus	18	2	24
Nassikkapaini	3	3	36
Rytmiikkäästi liikkuen	3	2	24
Seikkailuliikunta	6	1	12
Sujuvasti suksilla	4	1	12
Tempuilleen taitavaksi	6	1	12
Vekaravipellys	3	3	36
Taitavaksi liikkujaksi -koulutus	6	1	12
Lasten tanssi	3	2	24
Päivähoidon liikunta	6	6	72
OPETTAJIEN KOULUTUS			
Koululaiset liikkeelle	5	2	24
Helposti liikkeelle	3	4	48
Löydä Liikunta kerhokoulutus opettajille	3	4	48
Lajiyhteistyökoulutus		2	50
LÖYDÄ LIIKUNTA -koulutus			
Löydä liikunta kerhon ohjaajakoulutus	6	1	36
ILTAPÄIVÄOHJAAJIEN KOULUTUS			
Iloa Liikkeelle Iltapäiviin - jakso 1	6	1	12
Iloa Liikkeelle Iltapäiviin - jakso 2	3	1	12
Iloa Liikkeelle Iltapäiviin - jakso 3	3	1	12
NUORTEN KOULUTUS			
Harrastemanagerikoulutukset	3	1	12
Mä oon täällä -koulutus	12	1	12
Välkkäri	3	6	72
Järkkää Tapahtuma!	3	6	72
OHJAAJA- JA VALMENTAJAKOULUTUS			
Fyysisen harjoittelun perusteet	15	1	12
Lasten Urheilun perusteet	9	2	24
Opettaminen ja taidon oppiminen	9	2	12
Psyykinen harjoittelu	9	1	12
Valmentajateemat	3	4	60
Terve Urheilija -teemat	3	12	190
Tervetuloa ohjaajaksi -koulutus	3	4	45
TERVEYSLIIKUNTA KOULUTUS			
Terveysliikunnan Startti	7	1	12
Kunto- ja terveystieteiden ohjaaminen	7	1	12
Liikunnan terveystieto	7	1	12

Ravitsemus	7	1	12
Lajimoduli	7	1	24
Aikuiset liikkeelle	3	3	36
Teemakoulutus	3	3	36
IKÄIHMISTEN VERTAISOHJAAJAKOULUTUS			
Senssihjaajan peruskurssi	12	1	12
Teemakoulutukset	3	4	40
Tanssitupa	15	1	12
Virikeilta	3	2	24
SEURATOIMINNAN KOULUTUS			
Seurakoulutus	3	4	36
Seuraseminaari	6	1	100
Seurakäynnit		70	160
KUNTAKOULUTUS			
Onko liikuntatoimelle tilaa kunnassa	16	1	50
Liikuntatoimen avustus- ja taksapolitiikka	8	1	35
JÄRJESTYKSENVALVOJA KOULUTUS			
Järjestyksenvalvojan peruskurssi	32	2	30
Järjestyksenvalvojan kertauskurssi	8	3	30
VANHEMPAIN- JA PERHELIIKUNTAILLAT			
Päiväkodit	0,5-1,5	10	300
Koulut	0,5-1,5	10	300
Yhteensä:		211	2328
LEIRITOIMINTA JA LIIKUNTATAPAHTUMAT			
Leiriohjaajakoulutus		1	50
Liikuntaleiri		1	350
Liikuntatapahtumat (lapset ja nuoret)		2	10 000
Liikuntatapahtumat (aikuiset)		13	8 410
KOULUTTAJAKOULUTUS			
Kouluttajatapaamiset		2	30
Kouluttajakoulutus		10	30

12.2 Kunto- ja harrasteliikuntakalenteri 2010

tapahtuma	aika	paikka	osall.määrä
56. Pirkan Hiihto	7.3.	Niinisalo-Tampere	2 000
18. Pirkan Hiihdon Puoli-Pirkka	7.3.	Hämeenkyrö-Tampere	700
6. Retki-Pirkka	7.3.	Niinisalo-Kyröskoski	150
32. Pirkan Hiihdon Reppuhiihto	13.3.	Niinisalo-Tampere	200
33. Pirkan Pyöräily	13.6.	Tampere	1 400
18. Likkojen Pyöräily	13.6.	Tampere	100
12. Pirkan Rullaluistelu	13.6.	Tampere	200
28. Pirkan Yöpyöräily	18.-19.6.	Tampere	300
32. Pirkan Soutu	24.7.	Tampere	1 100
13. Pirkan Soudun Retkisoutu	31.7.	tampere	100
24. Rieväkylän Patikka	19.9.	Tampere	400
41. Pirkan Hölkkä	3.10.	Valkeakoski-Tampere	1 800
41. Talkoohölkä	10.10.	Valkeakoski-Tampere	100